

VN-bevolkingsprognose 2008

De omvang van de wereldbevolking nadert met rasse schreden de zeven miljard en zal daarna, zo verwacht de VN, nog wel even doorgroeien (tot ruim negen miljard rond 2050 volgens de middenvariant van de nieuwe prognose). Vooral in de ontwikkelingslanden neemt de bevolkingsomvang sterk toe; in de meer ontwikkelde wereld zal het inwonertal nauwelijks veranderen. Dat verschil heeft vooral te maken met de leeftijdsopbouw: de ontwikkelingslanden hebben nog steeds een jonge bevolking, de meer ontwikkelde landen zijn al veel verder vergrijsd. Maar ook in de ontwikkelingslanden is het proces van vergrijzing onderweg en groeit bijvoorbeeld het aantal 60-plussers snel. Verder wordt aanzienlijke vooruitgang verwacht met de HIV/AIDS-preventie en behandeling: patiënten zullen veel minder snel overlijden. Mocht de vruchtbaarheidsdaling anders verlopen dan in de middenvariant wordt verwacht dan heeft dat uiteraard een navenant effect op de toekomstige omvang van de wereldbevolking.

Volgens de bevolkingsprognose 2008 van de Verenigde Naties zullen er in 2012 zeven en in 2050 negen miljard mensen op aarde wonen. Nu zijn dat er 6,8 miljard. De bevolkingsgroei zal zich vooral in de ontwikkelingslanden voordoen. Verwacht wordt dat de bevolkingsomvang in de Derde Wereld zal toenemen van 5,6 miljard in 2009 tot 7,9 miljard in 2050 (figuur 1a/1b). In 31 landen wordt tot 2050 zelfs nog een verdubbeling van het inwonertal verwacht. Van de 2,3 miljard mensen die er in de Derde Wereld bijkomen is 1,2 miljard 15-59 jaar oud en 1,1 miljard 60 jaar of ouder. Het aantal kinderen onder de 15 jaar neemt af.

De bevolkingsomvang van de meer ontwikkelde landen daarentegen zal weinig veranderen, van 1,23 miljard nu naar 1,28 miljard in 2050. Zonder de te verwachten nettomigratie in de periode 2009-2050 van jaarlijks gemiddeld 2,4 miljoen mensen vanuit de Derde Wereld zou de bevolkingsomvang tot 2050 er afnemen (tot 1,15 miljard). In 45 landen wordt daadwerkelijk voorzien dat de bevolkingsomvang tussen 2010 en 2050 gaat teruglopen.

Dit zijn enkele uitkomsten van de onlangs verschenen wereldbevolkingsprognoses (versie 2008) van de Verenigde Naties.

Ontwikkelingslanden hebben nog steeds een jonge bevolking

Met 30 procent kinderen van 0-15 jaar (1,7 miljard) en 19 procent jongeren van 15-24 jaar (1,1 miljard) hebben de ontwikkelingslanden nog steeds een jonge bevolking (zie ook figuur 2). Voor de betrokken landen betekent dat een enorme uitdaging. Al die kinderen en jongeren moeten immers worden opgeleid en aan het werk, ook in tijden van economische en financiële crisis. De situatie in de minst ontwikkelde landen met 40 procent kinderen onder de 15 en

De tien landen met het grootste aantal inwoners, 2009 en 2050 (x miljoen)

2009		2050	
1. China	1.346	1. India	1.614
2. India	1.198	2. China	1.417
3. Europese Unie	499	3. Europese Unie	516
4. Verenigde Staten	315	4. Verenigde Staten	404
5. Indonesië	230	5. Pakistan	335
6. Brazilië	194	6. Nigeria	289
7. Pakistan	181	7. Indonesië	288
8. Bangladesh	162	8. Bangladesh	222
9. Nigeria	155	9. Brazilië	218
10. Russische Federatie	141	10. Ethiopië	173

20 procent jongeren van 15-24 jaar is zelfs nog urgenter. In de meer ontwikkelde landen maken kinderen en jongeren respectievelijk voor slechts 17 en 13 procent deel uit van de bevolking. Verwacht wordt dat daar het aantal van rond de 200 miljoen kinderen in de toekomst weinig zal veranderen, maar dat het aantal jongeren er zal gaan dalen van de huidige 161 miljoen tot 134 miljoen in 2050.

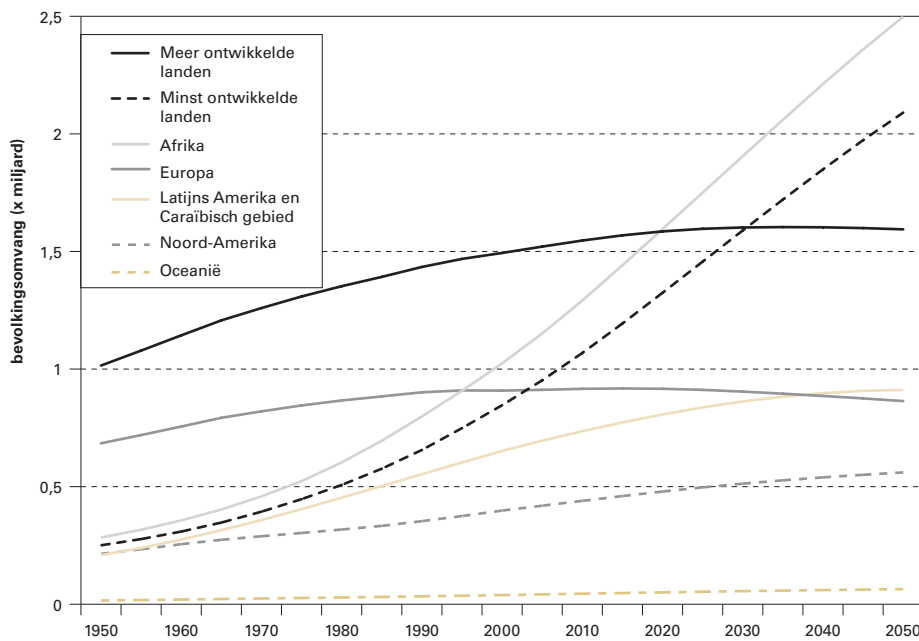
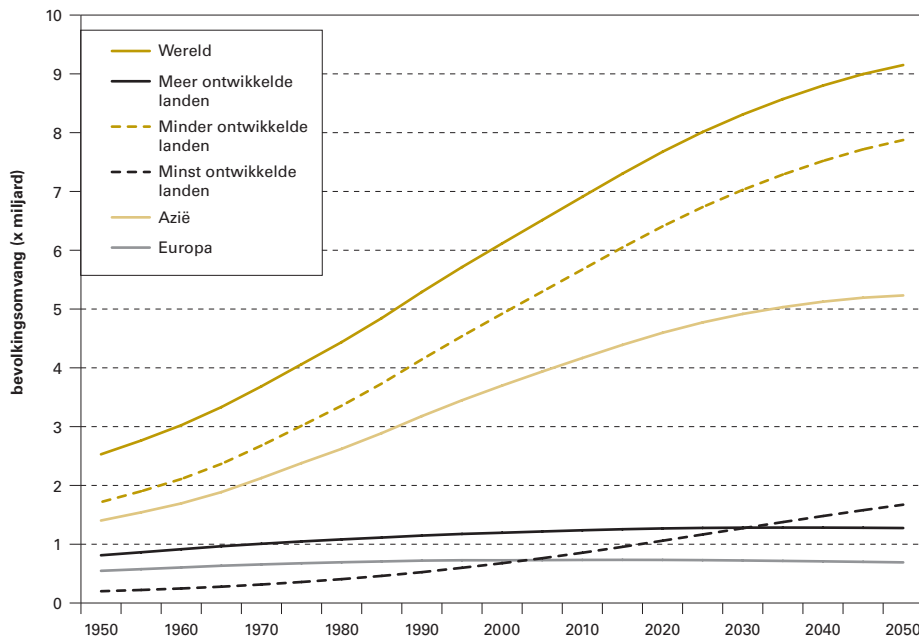
Zowel in de meer als in de minder ontwikkelde regio's is de potentiële beroepsbevolking van 25-59 jaar, respectievelijk 604 miljoen en 2,4 miljard mensen, omvangrijker dan ooit. Terwijl dat aantal in de meer ontwikkelde regio's naar verwachting het komende decennium eerst nog een hoogtepunt zal bereiken en daarna zal dalen tot een niveau van 528 miljoen in 2050, zal dat in de minder ontwikkelde landen het komende decennium blijven toenemen, met bijna een half miljard tot 3,6 miljard in 2050. Deze trend noodzaakt het scheppen van banen in ontwikkelingslanden.

demodata

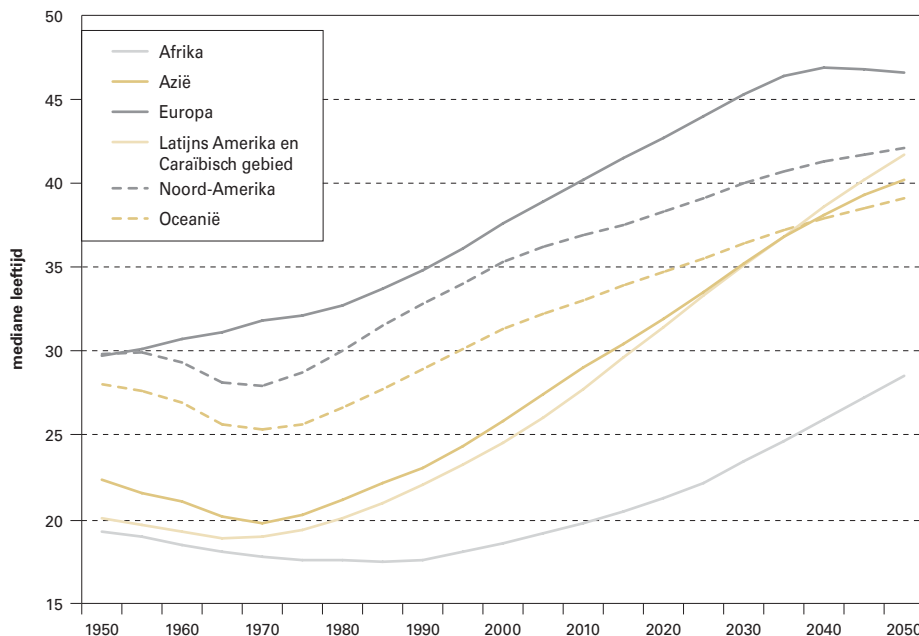
ABORTUS IN DEVS

Bijna de helft van alle zwangerschappen van Amerikaanse vrouwen is niet gepland. Vier op de tien daarvan eindigen in een abortus. Ongeveer de helft van alle Amerikaanse vrouwen is ongewild zwanger geweest en volgens de cijfers van dit moment heeft meer dan een derde (35 procent) van de vrouwen voor hun 45ste een abortus ondergaan. Over het geheel genomen is het aantal ongewilde zwangerschappen in de VS het afgelopen decennium constant gebleven. Bij vrouwen onder de armoedegrens is dat aantal echter met 29 procent toegenomen en bij vrouwen met een hoger inkomen is het met 20 procent gedaald. In 2005 werden in de VS 1,21 miljoen abortussen uitgevoerd. (Alan Guttmacher Institute).

Figuur 1. Bevolkingsontwikkeling per wereldregio, 1950-2050, VN-bevolkingsprognose 2008, middenvariant

Figuur 2. Mediane leeftijd per wereldregio's, 1950-2050, VN-bevolkingsprognose 2008, middenvariant

Wereldwijd groeit bevolking van 60+ het hardst

Bovendien kunnen we niet heen om de gevolgen van de vergrijzing. In de meer ontwikkelde landen neemt het aantal 60-plussers toe in een hoger tempo dan ooit tevoren (een stijging met 1,9 procent per jaar). Verwacht wordt dat het aantal de komende 40 jaar met meer dan 50 procent zal toenemen van 264 miljoen in 2009 tot 416 miljoen in 2050. Vergeleken met de meer ontwikkelde landen verouderd de bevolking in de minder ontwikkelde regio's in een nog hoger tempo. De komende twee decennia wordt daar een stijging van het aantal 60-plussers voorzien met meer dan drie procent per jaar van 473 miljoen in 2009 tot 1,6 miljard in 2050. Wereldwijd zijn er rond 2050 volgens de huidige inzichten dus meer dan 2 miljard 60-plussers. Ook het aantal 80-plussers loopt wereldwijd snel op: van 100 miljoen nu naar circa 400 miljoen rond 2050. Van hen woont nu circa de helft in de meer ontwikkelde wereld, straks is dat nog maar een derde.

Bevolkingsontwikkeling in ontwikkelingslanden hangt af van vruchtbaarheidsdaling

Veroudering van de bevolking is vooral het resultaat van vruchtbaarheidsdaling, in mindere mate ook van de stijgende levensverwachting. In de nieuwe prognoses wordt verwacht dat het gemiddeld kindertal per vrouw zal dalen van 2,73 nu naar 2,05 tegen 2050. In de 49 minst ontwikkelende landen wordt een nog sterkere daling verwacht (van 4,39 naar 2,41). Zo'n daling lukt alleen indien familyplanning voor iedereen goed bereikbaar wordt. In de minst ontwikkelde landen was in 2007 het gebruik van moderne en effectieve geboorteregeling nog vrij beperkt: 24 procent van de vrouwen in de vruchtbare levensfase, die al dan niet gehuwd samenwoonden. Indien het kindertal niet zou dalen zou de wereld in 2050 circa 2 miljard meer mensen te voeden hebben. Dat onderstreept nog eens de betekenis van het kindertal voor de wereldbevolkingsontwikkeling. In de meer ontwikkelde landen is het kindertal iets meer gestegen dan in 2006 werd gemeld: voor de periode 2005-2010 werd toen een kindertal van 1,60 per vrouw genoemd, nu staat dat op 1,64.

Er wordt vooruitgang verwacht in HIV/AIDS-preventie en -behandeling

De verwachte bevolkingsontwikkelingen zijn ook gebaseerd op de veronderstelling dat veel meer aidspatiënten anti-retrovirale therapieën krijgen om de ziekte te bestrijden en op de veronderstelling dat verspreiding van de ziekte steeds meer kan worden ingeperkt. De effecten van de aidsepidemie werden afzonderlijk gemodelleerd in de 58 landen waar op enig moment in de periode 1980-2007 HIV bij ten minste één procent van de volwassen bevolking voorkwam, dan wel landen waar in 2007 het absolute aantal meer dan een half miljoen bedroeg. Van deze landen bevinden zich er 38 in Afrika. In 15 landen bedroeg het percentage volwassen geïnfecteerden vijf procent of meer in 2007. In de voorgaande publicatie, die met de prognosecijfers van 2006, waren er nog 62 van zulke landen.

Gambia, Madagaskar, Moldavië, Myanmar en Niger konden worden afgevoerd, maar Mauritius is toegevoegd. Verondersteld wordt dat tegen 2015 26 van de HIV-landen 70 procent of meer van de geïnfecteerden effectief zullen weten te behandelen, en dat 11 landen dat zullen doen bij 50-70 procent van de patiënten. Bovendien is de resterende levensverwachting voor behandelde gemiddeld op 27,8 jaar vastgesteld tegen 11,7 voor HIV-geïnfecteerden die niet worden behandeld. In vergelijking met de voorgaande prognose daalt het aantal HIV-overledenen tussen 2005 en 2020 in deze 58 landen daarmee van 42 naar 26 miljoen. Maar dat kan alleen worden bereikt indien de preventie- en behandelprogramma's onverminderd voortgaan, en daarvoor is zoals bekend nogal wat (donor)geld nodig.

(Vertaling en bewerking: redactie)

Voor het werk van de Verenigde Naties is het belangrijk om steeds zicht te hebben op de correcte bevolkingsaantallen, globaal, regionaal en nationaal. Daarom worden per land gegevens over het inwonertal, de leeftijdsopbouw, en de veranderingen daarin door geboorte, sterfte en migratie nauwlettend in de gaten gehouden. Op internet is een online database beschikbaar met al deze gegevens vanaf 1950: <http://esa.un.org/unpp/>. Daarin zijn ook prognoses opgenomen, zoals vervaardigd door de Population Division van de VN (onderdeel van het Department of Economic and Social Affairs). Deze prognoses worden om de twee jaar gemaakt en hebben mede als doel de internationale afspraken, bijvoorbeeld die rond de Millenniumdoelen (zie Demos 21(8), 24(6)), te monitoren.

In de onlangs gepubliceerde *2008 Revision* is voortgebouwd om de vorige herziening (die van 2006) maar nu zijn ook de resultaten opgenomen van de meest recente volkstellingen (de 2000-ronde) en van een aantal speciale (nationale of internationale) surveys die inmiddels zijn gepubliceerd. Dat heeft er niet alleen toe geleid dat de veronderstellingen rond geboorte, sterfte en migratie die aan de prognoses ten grondslag liggen zijn aangepast maar ook dat in sommige landen de bevolkingstrends tussen 1950 en heden nu een iets ander verloop kennen.

Op grond van deze nieuwe prognose is het zeer de vraag of één van de Millenniumdoelstellingen, een reductie van de kindersterfte (tot vijf jaar) met twee derde tussen 1990 en 2015, wel zal worden gerealiseerd.